

Motion till riksdagen 2006/07:U278

av **Rosita Runegrund (kd)**

Kvalitet i biståndet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att Sverige bilateralt och inom EU ska verka för skärpningar av OECD:s regler med syfte att höja biståndets kvalitet.

Motivering

Alliansregeringen har signalerat att man önskar skärpa kvalitén i biståndet. Man har betonat en stark vilja ”att se till att biståndet går till det som det skall gå till”. Detta är ett konstruktivt resonemang då det inte finns några motsättningar mellan ett högt bistånd och ökade kvalitets- och ändamålskrav. Tidigare har kvalitetsdiskussionen försummats till förmån för en ensidig diskussion om nivåer i biståndet, därför är Alliansens signaler om ett kvalitets- och ändamålsfokus ett välkommet inslag i diskussionen kring biståndspolitik.

Världens länder har redan gjort viktiga åtaganden för att öka kvalitén i biståndet – både i deklARATIONEN om utvecklingsfinansiering från Monterrey 2002 och i den s.k. ParisdeklARATIONEN från mars 2005. Toppmötet i Paris resulterade i en överenskommelse som delvis har revolutionerat utvecklings-samarbetet. För att maximera den positiva effekten av biståndet, effektivisera administrationen och förbättra samordningen kom 120 givare, samarbetsländer och internationella organisationer överens om den s.k. ParisdeklARATIONEN. Beslutet innebar bl.a. att givare och mottagarländer skall bli bättre på att redovisa resultat, att utvecklingsländerna skall ta större ansvar för planering och genomförande av biståndet och att givarna måste samordna sig mycket mer.

Kvalitet i bistånd kan betyda olika saker. Det kan handla om att öka ägarskapet för fattiga människor i fattiga länder, det kan betyda ökad givarsamordning men det kan också betyda ökad effektivitet och fattigdomsfokus av biståndet från givarländerna.

Fel! Okänt namn på

Biståndets kvalitet handlar både om hur biståndet används i de fattiga länderna och om hur det används i industriländerna.

I Europa finns en växande tendens att använda biståndsmedel för olika nationella behov. Enligt en rapport från en rad europeiska organisationer i maj 2005 "Genuine leadership or misleading figures?" visades att en tredjedel av biståndet i EU-länderna inte tillför de fattiga länderna några nya resurser.

Pengarna används istället för att finansiera flyktingverksamhet i EU-länderna, till merkostnader relaterat till bundet bistånd (att biståndet knyts till krav på köp av varor och tjänster från givarländerna) och till skuldavskrivningar och exportkreditgarantier för europeiska företag etc.

Den svenska biståndsorganisationen Diakonia har i en rapport visat att upp till 15 % av det svenska biståndet årligen under den socialdemokratiska regeringen urholkats på sätt som inte givit de fattiga människorna nya resurser eller på andra sätt klara fördelar.

Urholkningen sker på flera olika sätt, bl.a.

1. Flyktingmottagning

Vissa kostnader för flyktingar räknas som bistånd – trots att flyktingarna finns i Sverige. England använder inga biståndsmedel för flyktingverksamhet i England.

2. Skuld och exportkrediter

I mars 2002 ägde en stor internationell konferens rum i Monterrey, Mexiko, som handlade om att öka finansieringen för utveckling. En ökning av det globala biståndet stod i fokus för diskussionerna, men också andra sätt att finansiera utveckling. Konferensen konstaterade i sin slutkommuniké, som undertecknades av statscheferna och stöddes av FN, Världsbanken och en rad andra organ, att skuldavskrivningar är fundamentalt för utveckling men att dessa måste finansieras med additionella resurser utöver biståndsramarna. Trots att Sverige stöder utkomsten av mötet i Monterrey fortsätter landet att finansiera skuldavskrivningar med biståndsmedel. Siffran för skuldavskrivningar väntas öka med tanke på de skuldavskrivningar som Världsbanken och Internationella Valutafonden (IMF) beslutade om under 2005.

Den 9 februari 2006 beslutade den socialdemokratiska regeringen att i princip finansiera skulder som härrör sig från svenska företags verksamhet i fattiga länder. Det handlar om att finansiera fodringar för Exportkreditnämnden EKN.

Det ackumulerade beloppet på tio år ligger på uppskattningsvis över 400 miljarder kronor. Det är biståndspengar som i så fall går till verksamhet

- ? som inte har utveckling och fattigdomsbekämpning som mål,
- ? där den svenska förmedlaren inte ansöker om pengarna enligt de detaljerade regler som gäller för bistånd inom t.ex. Sida,
- ? vars innehåll och metoder inte prövas i fråga om effektivitet etc. utifrån biståndsmålen,

Fel! Okänt namn på

- ? en verksamhet som inte utvärderas utifrån biståndsmålen enligt vedertagna metoder,
- ? pengar som betalas ut i klump tio år retroaktivt.

Allt detta leder till slutsatsen att biståndsmedel inte bör finansiera exportkrediter på det sätt som den socialdemokratiska regeringen beslutat. Beslutet bör därför omprövas.

Den tidigare borgerliga regeringen i Norge tog initiativ till en omfattande omprövning av skuldpolitiken som sedermera lett till att bistånd inte längre används för skuldåtgärder.

3. Bundet bistånd

Biståndet skall inte tillåtas vara bundet till köp av givarländernas varor och tjänster. Bistånd kan användas i industriländerna om det finns klara bevis för att det gynnar fattiga människor i fattiga länder. Men det får inte bli ett mål att biståndet skall återflöda till industriländerna.

4. Militära insatser

Säkerhet och fred gynnar utveckling. Men samtidigt så är man inne på en farlig väg. Det stora problemet idag är ju att långsiktiga utvecklingsåtgärder är kraftigt underfinansierade, medan säkerhetsinsatser tenderar att ta en allt större del av kakan. Om man kan börja använda biståndsmedel för militära operationer höjs snart röster för att använda biståndsmedel också till flyktingmottagande eller integration. Man står på det sluttande planet. De fattigaste ska inte behöva betala bristande anslag till Försvarsmakten. Dessutom finns det internationella överenskommelser på området som tydligt säger att militära insatser inte skall räknas som bistånd. Däremot kan naturligtvis min-röjning och rehabilitering av barnsoldater vara viktiga humanitära biståndsinsatser, vilket de är redan idag.

Skulle reglerna lättas finns en stor risk för ett kraftigt dränage av biståndsmedel ämnat för fattigdomsbekämpning till förmån för finansiering av militära insatser, inte minst av USA.

Sammanfattningsvis finns det en rad områden som kan ingå som delar i en sammanhängande strategi för ökad kvalitet i biståndet. Sverige kan ensamt, eller helst i allians med EU-kommissionen och inom EU-stater verka för skärpningen enligt OECD:s regler, med syfte att höja biståndets kvalitet.

Stockholm den 24 oktober 2006

Rosita Runegrund (kd)